א) לעיל יא: ב"ב מד: (גיטין

מא.), כ) [ערכין כג:],

נ) ושם לנו. ד) ומומפסס

מ) וד"ה דאכמיז. ט) וד"ה

במזיק], י) עיין מהרג

ה ע"ש], ה) [גיטין מא.], לקמן לח., ז) [ל"ל תני], ט"ש], ד) [גיי

עז א ב ג מיי פ״ח מהלכות נוקי ממון הלכה ו סמג עשין סו טוש"ע ח"מ סי תו סעיף

עין משפם

נר מצוה

יו. עחדה מייי שם הלי ז: עם ר מיי שם הלכה ו סמג שם טוש"ע שם

סעיף א ב: סעיף ה כ. ז מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סעיף ג: מיי שם טוש״ע ה אפ שם סעיף ד: שם סעיף ד: פב ט מיי שם הלי ט

ממג שם: בל ני מיי את הלי ז סמג שם טוש"ע שם מעיף ב וע"ש בהג"ה: פד ל מיי' פ"ז מהלכות חובל ומזיק הל׳ ועיין בהשגות ובמ"מ סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סי

גליון הש"ם

שפו סעיף א ב וע"ש:

גם' ואת אומרת המזיק בו'. כעין זה לעיל ל' ע"ח ועי׳ לקמן נה ע״ל תד״ה למר ר״ל: שם היכא ו*ומר כ*ל. שם יובא דחפר כה כורות שיחין בו'. עי׳ לקמן דף ק ע״א כות עי נקנק זון ק ע ה מוס' ד"ה מחילת: תום' ד"ה (ע"א) איכא בו' דר"ט אית ליה כו'. תמוה לי טובא דמאי קושיא דהתם כיון דלריך גט שחרור מש"ה לא שייך לומר מחוסר גט שחרור אבל בעלמא וכמו הכא בתם בעננות וכנו הסכו כתם שפיר י"ל דלמפרע קס ברשותו כאילו גבה אז את כושונו בחיכו גבה מו מתו מקו ומאי דמיון זה לזה ולע"ג. ואילולי שאיני כדאי היה נ"ל לפרש דחין זה קושיה בפ"ע הלה דבהו לחזק קושייתם דבמרובה משמע דאי לא כתיב תחת עינו ה"ח דיולא בשן ועין אלמא דלא זכי עד שיעמוד בדין דהיה מקום לתרן דהא דאמרינן הכא בפשיטות דלר"ע קיימא ברשותיה למפרע משעת הנוק לא דהוי מסברא אלא דילפה משן ועין דגלי קרה דיונא בעין לחודיה ולריך לשלם לו דמי השן דוכה בעלמו למפרע ולוה כתבו יעוד דר"ע אית ליה וכו׳ ועוד דר"ע מית ניה וכר" וא"כ ל"ל דטעמא דהכא דאמרינן דלר"ע זכה למפרע משום דילפינן מקרא דמחת עינו דהא ר"ע באמת לא דריש הך הרא וסבירא ליה באמת דיולא בשן ועין וא"כ ע"כ הא דאמרינן הכא בפשיטות דלר"ע זכה למפרע ע"כ דדרשי תחת עינו תנאי דל"ל קרא הא מסברא זכה למפרע ונכון בעז"ה: בא"ד ושמא י"ל בו'. לפ"ז נתיישב קושייתם בתחלה דלת"ד לתפרע גובה אמאי אינו קדוש לר"י דהא לר"י דומכרו קאי על בי דינא א"כ קיימא הסברא דבקנם ל"ש דווכה למפרע דהחוב נעשה רק ע"י העמדה בדין: ד"ה משום בו' וקשה מכאן לר"ת. מבואר בארוכה בספר הישר לר"ת אות נ"ה:

נינהו ועוד דלרבי עקיבא קדוש הגוף והשבח משהקדיש אבל לרבי ישמעאל אפילו למ״ד למפרע הוא גובה שבח דמזיק הוי ולא קדיש שעבדיה ניהליה: והסניא מכרו מכור. אמר ליה חוזר וגובהו ניזק עד שיגבנו ונראה דאע"ג דלרבי עקיבא קיימא ליה ברשותיה משעת המק קודם העמדה בדין וחשבינן כאילו בא חלי מק לידו מאותה

שעה ואע"ג דקי"ל פלגא נוקא קנסא מכל מקום אם העידו עדים ששורו נגם ביום א' ואתו עדים אחריני ואמרו ביום א' הייתם עמנו אלא בע"ם נגח דמשלמין דבעידנא דקמסהדי גברא לאו בר תשלומין הוא דכל זמן דלא נתגלה הדבר שלא העידו עליו חשיב לאו בר תשלומין . אע"ג דקס ברשותו דניזק בשעת הנוק כדמוכח במרובה (לקמן דף עד. ושסח) גבי מעידנו באיש פלוני שהפיל שן עבדו (של פלוני) וסימה הת עינו ואתו סהדי ואפכינהו ואזמינהו ומוקים לה דקדמי אקדומי ואפ״ה פריך אי דלא עמד בדין דמי כולו עבד בעי לשלומי דאכתי לא מחייב גברא אלמא לא חשבינן גברא בר תשלומין כל זמן שלא נודע אע"פ שהעבד זוכה בשחרורו לחלתר כדרשינן תחת עינו ולא תחת עינו ושינו וא"ת דבפרק נערה (כתובות דף מא: ושם) חנן לא הספיק לעמוד בדין עד שבגרה קנסה לעלמה ואמאי והא משעת פתוי זכה בה האב אלמא משמע דבקנס לא זכי עד שעת העמדה בדין והכא סבר רבי עקיבא דוכי משעת המוק וכן במרובה (דף עד: ושם) משמע דאי לא כתיב תחת טינו דמשמע ולא מחת טינו ושינו הוה אמרינן דסימא עינו והפיל שינו דיולא בעינו ושינו אלמא לא זכי עד שיעמוד בדין והכא סבר רבי עקיבא דוכי משעת הכוק ועוד ° דר׳ עקיבא אית ליה בהשולח (גיטין מב:) דיולא בשן ועין דלריך גט שחרור והתם אמר דמ"ד דלריך גט שחרור קסבר שיולא בשינו ועינו ° ושמא י"ל דהיינו טעמא דזוכה משעת נגיחה משום דגלי לן קרא דמשמע לרבי עקיבא דמכרו אמזיק ואניזק קאי וההיא דמרובה (דף עד:) נמי גלי קרא למאן דאית ליה: איבא בינייהו. דלרבי עקיבא קדוש אף על גב דאי מודה מפטר דקנם הוא מכל מקום השתא מיהא לא הודה:

משום דרבי אבהו. אכל כלא ר' אבהו לא קדיש משום דקדושת דמים אין מפקעת מידי שעבוד ומיירי הכא בבעל מום א"נ בתם וכגון שהקדישו לבדק הבית דקדוש קדושת דמים וכדאמרינן (תמורה דף ו.) המתפים תמימים

לבדק הבית מה שעשה עשוי ° והשה מכחן לר"ת שמפרש דבכל קדושת מטלטלין מפקעת מידי שעבוד ואפי׳ קדושת דמים ואומר ר"ת דאלמוה רבנן לשעבודה דניזק כדהמרינן בהחובל (לקמן 1. ושם) אלמוה רבנן לשעבודיה לבעל: זאת אומרת

כיון דמשעבד ליה לניזק לאו כל כמיניה א"ל אינו מכור והתניא מכרו מכור יחוזר וגובהו וכי מאחר שחוזר וגובהו למה מכור לרידיא ש"מ לוה (6) ומוכר מטלטלין ב"ד גובין לו מהם שאני התם דכמאן דעשאו אפותיקי דמי יוהאמר רבא עשה עבדו אפותיקי ומכרו ב"ח גובה הימנו שורו אפותיקי ומכרו אין ב"ח גובה הימנו עבד מ"ם משום דאית ליה קלא האי נמי יכיון דנגח קלא אית ליה דתורא נגחנא קרו ליה תני רב תחליפא בר מערכא קמיה דרבי אבהו מכרו אין מכור הקדישו מוקדש מכרו מאן אילימא מזיק מכרו אין מכור מני ר"ע היא דאמר הוחלם השור והקדישו מוקדש אתאן לרבי ישמעאל דאמר יושם השור בב"ד אלא ניזק מכרו אינו מכור מני רבי ישמעאל הקדישו מוקדש אתאן לר"ע לעולם מזיק ודברי הכל מכרו אינו מכור אפילו לרבי ישמעאל דהא משעברא ליה לניזק יהקדישו מוקדש אפילו לר"ע יימשום דר' אבהו דא"ר אבהו הגזירה שמא יאמרו הקדש יוצא בלא פריון: ת"ר ישור תם שהזיק יעד שלא עמד בדין מכרו מכור הקדישו מוקדש שחמו ונתנו במתנה מה שעשה עשוי ימשעמר בדין מכרו אינו מכור הקדישו אינו מוקדש שחמו ונתנו במתנה לא עשה ולא כלום קדמו בעלי חובות והגביהו בין חב עד שלא הויק בין הויק עד שלא חב לא עשו ולא כלום לפי שאין משתלם אלא מגופו מועד שהזיק בין שעמד בדין בין שלא ממועד בדין מכרו מכור הקדישו מוקדש עמד בדין מכרו שחטו ונתנו במתנה מה שעשה עשוי קדמו בעלי חובות והגביהו בין חב עד שלא הזיק בין הזיק ער שלא חב מה שעשה עשוי לפי שאין משתלם אלא מן העלייה: אמר מר מכרו מכור לרדיא הקדישו מוקדש משום דרבי אבהו שחטו ונתנו במתנה מה שעשה עשוי בשלמא נתנו במתנה מה שעשה עשוי לרדיא אלא שחמו 'ליתי

המניח פרק שלישי בבא קמא

אפוסיקי. רחמנא שוייה למיגבי מהאי שור: אין בעל חוב גובה ממנו. והכא אמאי גבי ליה מלוקח: ומשני עבד טעמה מהי. גובהו מלוקח משום דאית ליה קלא לשעבודיה כי שווי׳ אפותיקי: בר מערבא. מא"י הוה: מכרו אינו מכור. קס"ד אפי׳ לרדיא: לעולם מזיק. ומכרו אינו מכור לגופיה קאמר דהדר גבי ליה ואפילו לרבי ישמעאל: הקדישו מוקדש. לאו קדוש ממש אלא ליתן דבר מועט בפדיונו: כדרבי אבהו. דאמר במסכת ערכין (דף כג:) גבי מקדיש נכסיו והיתה עליו כתובת אשה ובעל חוב והתני התם דיהיב להקדש מידי פורתה וגבי בעל חוב דיליה ואמר ר' אבהו דהא דבעי למיתב להקדש מידי משום גזירה שמא יאמרו הקדש גמור יוצא לחולין בלא פדיון: מכרו מכור. כולה הך ברייתה מפרש לקמן: משעמד בדין. נשתעבד גופו לניזה ושלו הוא: מכרו. מזיק: אינו מכור. ואפי׳ לרדיא: הקדישו אינו

כיון דמשעבד ליה. דאי לא יהיב ליה דמי שקיל ליה לשור דרחמנא

מלוקח: לרידיא. [א] שאם חרש בו לוקח אינו נותן דמי החרישה לניזק:

ש"מ. בתמיה. והא מטלטלין לאו מידי דקאי בעיניה ולא סמיך מלוה

עלייהו ואמאי טרפינן להו מלוקח:

מוקדש. ואפילו מידי לא יהיב להקדש: הדמו בעלי חובות כו'. מפרש טעמה לקמן: מכרו מכור. אשור תם קאי עד שלא עמד בדין: כדרבי אבהו. דיהיב דבר מועט: נסנו במסנה מה שעשה עשוי לרדיא. כמכירה: אלא שחטו. קס"ד מה שעשה עשוי לאפקועי מניזק קאמר דהתם ליכא למימר לרדיה: לפחת שחיטה. מה שנפחתו דמיו בשחיטתו אין המזיק משלם: שעבודו של הבירו. קרקע המשועבדת לחבירו: פשיטא. דמהכא שמעינן לה בלא מימרא דרב הונא: ה"ג הא נמי רבה אמרה דאמר רבה. רבה אדם חשוב היה ומאדם חשוב כגון רב או רבה פרכינן כאילו י) כתיב במשנה או בברייתא: כמאו דחפר בה בורות שיחיו ומערות דמי. שהרי השחיטה נראית ונכרת: בין הזיק עד שלה הב. עד שלה לוה בעליו המעות מבעלי חובין: ואמנ׳

ולשתלם מבשריה ִדתניא חי אין לי אלא חי בשחטו מנין ת"ל ומכרו את השור מ"מ אמר רב שיזבי לא נצרכא אלא לפחת שחיטה אמר רב הונא בריה דרב יהושע ∘ זאת אומרת סלהמזיק שעבודו של חבירו פטור פשיטא מהו דתימא התם הוא דא"ל לא חסרתיך ולא מידי דא"ל זיקא בעלמא הוא דשקלי מינך אבל בעלמא ליחייב קמ"ל הא נמי רבה אמרה סדאמר רבה השורף שמרותיו של חבירו פמור מהו קרימא התם הוא דא"ל ניירא בעלמא קלאי מינך אבל ° היכא דחפר בה בורות שיחין ומערות ליחייב קמ"ל דהא הכא כמאן דחפר בה בורות שיחין ומערות דמי וקאמר מה שעשה עשוי קרמו בעלי חובות והגביהו בין חב עד שלא הזיק בין הזיק עד שלא חב לא עשה ולא כלום לפי שאין משלם אלא מגופו בשלמא הזיק עד שלא חב ניזקין קדמו אבל חב עד שלא הזיק ב"ח קדים ואפילו

המויק שעבודו של חבירו פמור. ופליג אדרשב"ג דמחייב בהשולח (גיטין מא. ושסיי) לחד מאמוראי דהתם: שבוע מינה ב"ח מאוחר שקדם וגבה בו'. ודלא כבן ננס בפרק מי שהיה נשוי (כתובות דף זה.) דלדידיה כי היכי דבקרקעות עדיף ב״ח מאוחר משום נעילת דלת טפי מלוקח מאוחר הכי נמי אע"ג דמלוקח מאוחר גבי ליה ניזק כדאמר לעיל משום י דאית ליה קלא מב"ח מאוחר לא גבי ליה משום נעילת דלת:

הגהות הב"ח (מ) גמרא ש"מ לוה ומכר מטלטלין:

הגהות הגר"א רש"י ד"ה לכדיא שאם פירשו לחרוש בו לכתחלה בלא״ה כמש"ל לו ע"ב סוף סוף

מוסף רש"י

אפותיקי. אפה מהא קאי, כלומר מזה יהא לך פרעון (לעיל יא:) עשה לוה עבדו לעיד יאי, אפומיקי לבעל נחש, זייררו. אחרי כן הלוה זייררו. אחרי ב"ב משום דאית ליה משום דאית ליה ה אפסידו לקוחות מד:). קלא. אפסידו אנפשייהו (שם).

רבינו חננאל בעא מיניה רבה מרב נחמן

מכרו מזיק, לר׳ ישמעל מהו. אמ׳ ליה אינו מכור. והתניא מכרו מכור. פי׳, אמ' לו הא דתניא מכור. תשוב הוא כמכור, שאם עשה בו מלאכה הלוקח אינו יכול להוציא מיד הקונה שכירות אותה מלאכה שמכירתו מכירה היא. אבל חוזר וגובה אותו מכח השעבוד שיש לניזק עליו. דייקינן לדברי ר׳ ישמעל הניזק בעל חוב . לטרוף המטלטלין שכבר מכר הלוה. וכי יש אחריות למטלטלי, וב״ד כי האי גוונא למלוה כמטלטליה. ודחי׳ שני האי. דכיוז דנגח אית ליה קלא דתורא נגחנא הוא וכעבד שעשאו אפותיקי דמי, אבל בעלמ׳ אפווניקר זכוי, אבר בעיכו ב״ד לא מגבו ממטלטלין מכורין. תני ר׳ תחליפא מכרו אינו מכור הקדישו המזיק אינו מכור, לר׳ עקיבה דהא כיון שהוחלט לניזק הוא. אלא לר׳ עקיבה דהא כיון שהההצט לניזק הוא. אלא לר׳ ישמעל מכרו המזיק אינו מכור דהא משועבד ליה לניזק. הקדישו מוקדש, אפי׳ לר׳ עקיבה, גזירה כדר׳ אבהו כו׳. שאם ששור שנגח הוא והוחלט השור שהוא שורו שלפלו׳ זה המזיק הוא וראוהו שהקדישו ואחר כך יצא ים... לחולין. יבוא לומ׳ הקדש יוצא בלא פדיוז. לפיכד הא דרבי אבהו. והא דר׳ אבהו בערכין פ' שום היתומין. הילכך, מכרו המזיק, לדברי הכל אינו מכור. הקדישו. מוקדש

יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון. מכרו ניזק, לר' עקיבה מכור, לרבי ישמעל אינו מכור. הקדישו נמי אינו מוקדש, ולא חייש שמא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון דהא שור זה אינו יודע לניזק אלא למזיק, והרואה אומ' מפני מה יצא לחולין שהקדיש שאינו שלו, ולדברי הכל אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו. והלכה כרבי עקיבא. ת"ר שור תם שהזיק עד שלא עמד בדין, מכרו מכור לודייה הקדישו מוקדש, כרבי אבהו. שחטו כאלו שלו שחט, אבל הניזק משתלם מכשרו ואינו משתלם ממנו דמי פחת שחיטה. נתנו במתנה, לדרייה. ודייק מדתני שחטו מה שעשה עשוי ואינו חייב לשלם, פ"ר חי הוא שוה מנא שחטו שוה מנא שחטו שוה מנא בחות סלע, ותנינן אינו חייב לשלם, לר" ישמעל דאמ" שורו שלמזיק הוא והוא משועבד לניזק, זאת אומרת המזיק שיעבודו שלחבירו פטור. ואם חפר בשדה שהיתה משועבדת לחבירו בורות שחין ומערות, וכל שכן השורף שטרותיו שלחבירו, דשחיטת השור כגון חפירות בורות. קדמו בעלי חוב והנהיגוהו, תם שמגופו משתלם לא עשה כלום, דיכיל למימר ליה לבעל חוב בין חב קודם שיויק בין חב אחר שהזיק אלו תורך הוה ואוקן לאו מינך הרנא גבי ליה. משעמד בדין דברי הכל בחזקת הניזק ובין מכר ואפי הקדיש או שהט או נתן לא עשה כלום, וחייב לשלם דמי פחת שחיטה. ואם קדמו בעלי חוב המיק ומטלוהו חייבין להחזיר בין קדם חובו להיזקן בין קדם היוק לחובן. והני מילי בתם שמשעמד בדין ונתחייב בדבר להחזירו עמד הדבר ההוא בחזקת התובע ונעשה קניינו. אבל דין המועד, אפי׳ אחר שעמד בדין, אם מכרו או הקדישו או שחטו או נתנו במתנה מה שעשה עשוי, ולא אמרי׳ בהא מכור לרדייה וחזור וגובהו. ואם קדמו בעלי החוב ונטלוהו, ואפי׳ מה שלוה אחר שהזיק, זכו ואין יכול הניזק להוציא מידם לדברי הכל. מאי טעמ׳, מטלטלי נינהו.